13.2.2017

VNS 7/2017 vp Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030; LVM:n lausunto

Liikenteellä on keskeinen merkitys Suomen kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa, sillä liikenne tuottaa Suomessa noin 40 prosenttia ei-päästökauppasektorin kasvihuonekaasupäästöistä. Ilmastopolitiikan suunnitelmassa tavoitteeksi on asetettu, että liikenteen päästöjä vähennetään vuoteen 2030 mennessä noin 50 prosenttia verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Päästövähennystoimenpiteet kohdistetaan erityisesti tieliikenteeseen, jossa päästövähennyspotentiaali on suurin.

Liikenteen päästöjen vähentämistoimet jaotellaan kolmeen kokonaisuuteen, jotka ovat 1) fossiilisten öljypohjaisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla tai vähäpäästöisemmillä polttoaineilla, 2) ajoneuvojen energiatehokkuus ja 3) liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen.

Liikenteen nykyisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla tai nykyistä vähäpäästöisemmillä polttoaineilla tai käyttövoimilla on nopea keino liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Ilmastopolitiikan suunnitelmassa huomioidaan aiemmin valmistuneessa kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa asetettu tavoite, jonka mukaan liikenteen biopolttoaineiden osuus nostetaan 30 %:in vuonna 2030. Konkreettisia keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi ovat jakeluvelvoitelain uudistaminen sekä uuden biopolttoainetuotannon tukeminen valtion varoin.

Biopolttoaineiden käyttöä lisäämällä liikenteessä on mahdollista saavuttaa jopa puolet tavoitteeksi asetetusta, 50 %:n (noin 3 miljoonan tonnin) päästövähennyksestä. Koko tavoitteen saavuttamiseen biopolttoaineet yksin eivät kuitenkaan riitä. Tarvitaan myös muita, liikenteen energiankulutusta pienentäviä käyttövoimavaihtoehtoja. Energia- ja ilmastostrategiassa asetettiin tavoitteeksi, että Suomessa olisi vuonna 2030 yhteensä vähintään 250 000 sähkökäyttöistä autoa (täyssähköautot, vetyautot ja ladattavat hybridit) ja vähintään 50 000 kaasukäyttöistä autoa.

Konkreettisia keinoja tavoitteeseen pääsemiseksi ovat ilmastopolitiikan suunnitelman mukaan täyssähköautojen hankintatuki vuosille 2018-2021 ja vanhoista autoista hyvityksenä maksettava romutuspalkkio, jonka voisi saada myös uuden ladattavan hybridin tai kaasuauton hankintaan vuonna 2018. Lisäksi tuettaisiin vanhojen autojen muuntamista kaasu- tai etanolikäyttöisiksi. Näillä keinoilla arvioidaan saatavan liikenteeseen noin 2000 täyssähköautoa, 1400 ladattavaa hybridiä ja noin 450 kaasuautoa. Vertailukohteena mainittakoon, että Valtioneuvostossa helmikuussa 2017 hyväksytyssä kansallisessa jakeluverkkosuunnitelmassa (”Liikenteen vaihtoeh-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

toisten käyttövoimien jakeluverkko - Suomen kansallinen ohjelma") sähköautotavoitteeksi vuodelle 2020 on asetettu vähintään 20 000 autoa ja kaasuautojen tavoitteeksi vähintään 5000 autoa. Suomessa on tällä hetkellä liikenteessä noin 4500 sähköautoa ja noin 2300 kaasuautoa.

Energia- ja ilmastostrategiassa linjattiin, että liikenteen uusien polttoaineiden jakeluasemaverkosto sekä sähköautojen vaatima latauspisteverkosto rakennettaisiin Suomeen pääsääntöisesti markkinaehtoisesti. Liikenteen päästövähennyskeinoja pohtinut Parlamentaarinen työryhmä ehdotti kuitenkin elokuussa 2017, että valtion budjettiin varattaisiin 3 miljoonaa euroa sähköautojen julkisen latauspisteverkon ja biokaasun liikennejakelun kehittämiseen. Lisäksi varattaisiin 1,5 miljoonaa euroa asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen. Nämä määrärahat sisällytettiin myös ilmastosuunnitelman linjauksiin. Arvio tuen vaikuttavuudesta puuttuu toistaiseksi. Tällä hetkellä latauspisteiden määrä Suomessa ylittää EU:n jakeluinfradirektiivin suositteleman määrän. Suomessa on tällä erää noin 700 sähköautojen latauspistettä eli noin 1 latauspiste / 6 autoa, kun EU-suosituksena on 1 latauspiste / 10 autoa.

Kolmantena keinokokonaisuutena liikenteen päästöjen vähentämisessä on liikennejärjestelmän energiatehokkuus. Liikennejärjestelmän energiatehokkuutta tulee ilmastopolitiikan suunnitelman mukaan parantaa esimerkiksi liikennemarkkinoita uudistamalla (laki liikennepalveluista), liikenteen ja maankäytön yhteensovittamisella sekä älyliikenteen keinoja hyödyntämällä. Tavoitteena on, että henkilöautoilun kasvu kaupunkiseuduilla taittuu (*henkilöautoilu ei enää kasva*) väestönkasvusta huolimatta. Koko maan osalta on arvioitu, että henkilöautoliikenteen kasvu hidastuisi merkittävästi vuosina 2020-2030 (kasvu baselineskenaariossa on noin 12 %, ja politiikkaskenaariossa 4,5 % vuosina 2016-2030).

Ilmastopolitiikan suunnitelmassa on linjattu, että valtion budjettiin varataan vuodelle 2018 3,5 milj. € suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämiseen digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Lisäksi varataan 2 milj. € raideliikenteen palvelujen kehittämiseen ja ihmisten liikkumistottumusten muuttamiseen. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi ilmastopolitiikan suunnitelmassa todetaan, että vuosina 2018-2022 toteutetaan valtion ja kaupunkiseutujen yhteinen kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma vuosina 2018–2022. Ohjelmalle ei toistaiseksi ole valtion budjetissa rahoitusta.

Liikenteen päästövähennystavoite, 50 % vuoteen 2030, on erittäin haastava tavoite. Parlamentaarinen liikennetyöryhmä linjasi elokuisessa väliraportissaan, että liikenteen päästöjä ja niiden vähentämistoimenpiteitä tulee jatkossa tarkastella säännöllisin väliajoin, ja toimenpiteitä tarkistaa, jos näyttää siltä, että asetettuihin tavoitteisiin ei päästä. Parlamentaarinen työryhmä totesi väliraportissaan myös, että vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa tulee edistää muun muassa verotuksen keinoin. Verotuksellisia keinoja ei kuitenkaan kirjattu työryhmän väliraporttiin eikä ilmastopolitiikan suunnitelmaan. Liikenteen verotuksen ja muiden liikenteen hinnoitteluun ja rahoitukseen liittyvien toimenpiteiden tarkastelu jatkuu sen sijaan parlamentaarisessa työryhmässä syksyllä 2017. Työryhmän loppuraportti valmistuu helmikuussa 2018.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi